С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Иван Цветанов Иванов - доцент по гражданско и семейно право (05.05.08)

член на научно жури, определено със Заповед № РД-09-116 на Директора на Института за държавата и правото - БАН, за публична защита на дисертационния труд на Богдан Русев Русев на тема „Домашното насилие. Понятие и семейноправни аспекти”

за присъждане на образователната и научна степен „доктор по право” в професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право)

I. Обща оценка на докторанта и на представения дисертационен труд

Богдан Русев Русев е зачислен със Заповед № 14/27.01.2012 г. на Заместник-директора на ИДП – БАН за задочен докторант по професионално направление 3.6. Право (научна специалност „Гражданско и семейно право”) в секция „Публичноправни науки” на ИДП. По време на обучението си в докторската програма г-н Богдан Русев е положил предвидените в индивидуалния му план изпити. Той има четири реализирани публикации, свързани с темата на дисертационния му труд, които демонстрират устойчивост в научноизследователските интереси на докторанта към несъмнено актуалната и дисертабилна тема за домашното насилие и проявлението му при отношенията в семейното право. През месец ноември 2018 г. г-н Богдан Русев е преминал успешно през вътрешна защита в първичното звено и е отчислен с право на защита със Заповед № РД-09-113/11.11.2016 г. на и.д. Директор на ИДП – БАН. Със Заповед № РД-09-62/26.07.2018 г. на Директора на ИДП – БАН е утвърдена промяна в темата на докторанта от „Домашното насилие – гражданскоправни аспекти и публичноправни сравнения” в „Домашното насилие – понятие и семейноправни аспекти”.

Дисертационният труд е подготвен под научното ръководство на доц. д-р Велина Тодорова. Той е в обем 335 стандартни страници, което значително надхвърля обема за подобен род изследвания и съдържа: заглавна страница; съдържание; увод; изложение, което е систематизирано в четири глави, а те от своя страна съдържат точки и подточки; заключение, което съдържа обобщение на постигнатите от изследването резултати и предложения de lege ferenda; декларация за оригиналност и библиография. Направени са 516 бележки под линия. Библиографската справка на труда включва използвани 94 заглавия научна и научно-приложна литература на български, руски,

сръбски, македонски, английски и немски езици. Авторефератът и приложената справка отразяват основните научни и научно-приложни приноси. Всичко това демонстрира изпълнението на изискванията на чл. 27 ППЗРАСРБ.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Значимостта на представения за защита дисертационен труд се определя от няколко основни фактора. На първо място това са актуалното звучене на изследваната проблематика и – за съжаление - все по-нарастващата разпознаваемост на феномена "домашно насилие" в българската социална действителност. На второ място тази значимост се предопределя и от липсата до този момент на цялостно монографично изследване, посветено на домашното насилие и проявленията му в сферата на семейното право. Не на последно място значимостта на дисертационния труд се проявява и в състоятелните и добре обосновани предложения за усъвършенстване на относимото към изследваната материя действащо законодателство в случаите, когато това е необходимо според автора на труда.

Общата оценка на дисертационния труд недвусмислено показва, че докторантът познава добре материята не само на семейното, но и на почти цялото материално гражданско право. Безспорно е обстоятелството, че той познава изразените в правната доктрина становища по отделни дискусионни въпроси, свързани с изследването, не се въздържа от изразяването на лично мнение по повечето от тях и дори поставя за научна дискусия нови такива. Като положителен резултат в тази насока трябва да се посочи и доброто познаване и боравене с почти цялата относима към изследваната проблематика съдебна практика.

Без претенции за изчерпателност, основните и най-съществени научни и научно-приложни резултати и приноси от дисертационния труд могат да бъдат обобщени по следния начин:

1. Убедителната аргументация, че домашното насилие може да се изрази не само като действие, но и като бездействие (стр. 42-44);

2. Като принос следва да бъде отчетено и разграничението между понятието за насилие по смисъла на общата част на гражданското право, както и по смисъла на наказателното право, от една страна, и домашното насилие, от друга страна, макар че в тези посоки би могло да се търсят и допълнителни аргументи (стр. 44-45);

3. Успешният опит да се търсят и намират аргументи за това, че като домашно насилие трябва да се квалифицира само деяние, което е извън границите на житейски допустимото (стр. 70-74);

4. Убедителната аргументация за наличието на изчерпателност на изброяването в чл. 3 ЗЗДН (стр. 86-88);

5. Издържаната в логически и правен план систематизация на елементите от фактическия състав на домашното насилие (стр. 103-108);

6. Сполучливото предложение за научна дефиниция на домашното насилие (стр. 108-109);

7. Безспорно подчертан принос към развитието на семейноправната теория има цялата глава IV от дисертационния труд.

По мое убеждение тези резултати и приноси доказват не само широките и задълбочени теоретични познания на докторанта, но и неговите правна култура и способности за самостоятелни научни изследвания. Всичко това показва, че са изпълнени изискванията на чл. 6, ал. 3 ЗРАСРБ.

III. Критични бележки и препоръки

Към докторанта могат да се отправят една основна бележка и няколко препоръки, които нямат за цел да дискредитират безспорните достойнства на представения от него дисертационен труд, а целят да провокират творческо-изследователския му подход и усещането за прецизност и систематика.

Основната ми бележка е, че трудно може да се сподели изразеното от докторанта схващане на стр. 200-201, че вината в семейното право кореспондира на общото понятие за вина в правото. Като оставим настрана въпроса дали има единно понятие за вина в правото, според мен при изследването акцентът би следвало да се постави върху това дали вината в семейното право не е с по-широко съдържание, отколкото в някои класически институти на гражданското право.

На второ място би могло да се препоръча при евентуалното издаване на дисертационния труд като книга историческото развитие на института да не бъде обособявано като отделна глава, а по-скоро като отделен параграф в рамките на съответната глава. Освен това преди издаването би следвало да се прецизират някои хипотези, при които домашното насилие би могло да доведе до нищожен брак (напр. хипотезата, посочена в бел. № 291 на стр. 167).

IV. Заключение

В заключение убедено изразявам положителната си оценка, че представения за защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Домашното насилие. Понятие и семейноправни аспекти" отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор", поради което предлагам на Богдан Русев Русев - докторант в секция „Гражданскоправни науки" в Института за държавата и правото при БАН - да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор" по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право).

Дата: 25.02.2019 г. **Член на журито:**

доц. д-р Иван Цветанов Иванов